

DE JACHT OP ADDERS IN HET BOS VAN FONTAINEBLEAU

THE HUNT FOR VIPERS IN THE WOODS OF FONTAINEBLEAU

Ron Bronckers
Oude Kerkstraat 38
6227 SR Maastricht.

Er zijn veel plekken in Frankrijk die een rijke geschiedenis hebben op het gebied van de jacht op adders, maar geen plek is zo bekend als het bos van Fontainebleau. Dit artikel bestrijkt grofweg de periode 1840-1920 en toont ons een aantal dat hier betrekking op heeft. De vertaling van de oude Franse teksten – zinsbouw en woordkeuze – werd zo getrouw mogelijk aan het origineel weergegeven.

Bos van Fontainebleau

Het 25.000 ha grote bos ligt ca. 65 km ten zuidoosten van Parijs in het departement Seine-et-Marne en was ooit exclusief bestemd voor het koningshuis als jachtgebied. Tegenwoordig is het bos voor iedereen toegankelijk en vinden jaarlijks zo'n twaalf miljoen bezoekers hun weg naar deze groene oase. In het midden van dit gebied ligt de stad Fontainebleau met zijn beroemde kasteel. De landschappen en het reliëf zijn erg divers en de aanwezigheid van zandsteenrotsen met verschillende omvang trekken veel klimliefhebbers. Het is het soort terrein waar de Aspisadder (*Vipera aspis aspis*) zich ook thuis voelt, al zal dit niet meer in de enorme aantallen zijn van weleer.

De adderjacht

Onderstaande treft men een aantal citaten en artikelen aan – die handelen over de jacht op adders in het bos of arrondis-

Ron Bronckers
Oude Kerkstraat 38
6227 SR Maastricht

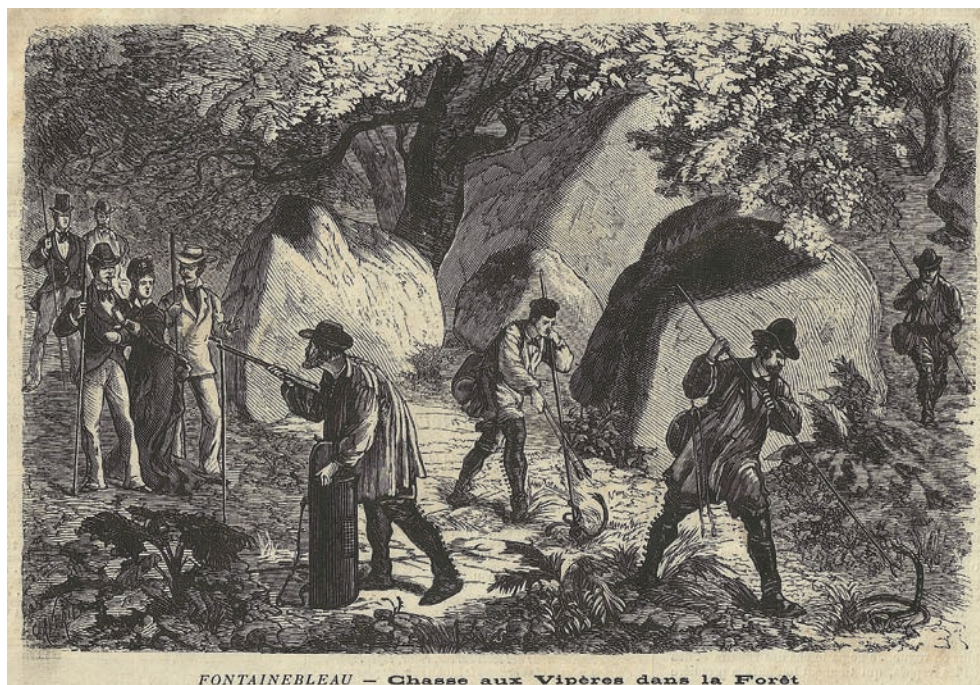
There are many places in France that have a rich history in the hunt for vipers but none of them is as well-known as the woods of Fontainebleau. This article roughly covers the period between 1840 and 1920 and shows us a few original papers on this subject. The translation of the old French texts was as close as possible to the original with respect to both sentence structure and choice of words.

The woods of Fontainebleau

The 25.000 ha forest is located approx. 65 km South-East of Paris in the department Seine-et-Marne and was once exclusively meant as hunting ground for the Royal Family. Nowadays the forest is open to the public and every year around 12 million people find their way to this green oasis. The city of Fontainebleau with its famous castle is located in the middle of this region. The landscapes and heights are very diverse and the presence of sandstone rocks attracts many mountaineers. It is the typical terrain where the aspis viper (*Vipera aspis aspis*) feels at home although not in the same numbers as before.

The hunt for vipers

Below I have listed a number of quotes and articles from books (B), magazines (M) and newspapers (N) that deal with the hunt for vipers in the forest, or Department of Fontainebleau.

Afbeelding 1: Deze illustratie van Claverie toont het vangen van adders in het bos van Fontainebleau in de 19e eeuw. Het gegeven dat de adders levend werden meegenomen suggereert dat ze nog een doel dienden.
 Figure 1: This engraving by Claverie shows the catching of vipers in the woods of Fontainebleau in the 2nd half of the 19th century. The fact that the vipers were kept alive indicates they still served a purpose (Coll. R.J.C. Bronckers).

sement van Fontainebleau – zoals die te vinden zijn in boek (B), tijdschrift (T) en krant (K).

(B) Paul Domet (1873) – *Histoire de la forêt de Fontainebleau* (p. 184-185)

Vroeger waren de adders talrijk in Fontainebleau, en de ongevallen frequent. Onder het Eerste Keizerrijk bedacht dokter Paulet, arts van het kasteel, het plan om hen te verdelgen, en bood een premie aan voor elke kop die men hem bracht. Sindsdien werd zijn werk, dat met jaarlijkse voorschotten uit de schatkist van de heerschappij vergoed werd, voortgezet door zijn opvolger, dokter Bardout. Voor een adder werd een premie van 30 centimes betaald. Wij vonden de rekeningen voor 1841, 1842, 1843, en het gemiddelde van de gecontroleerde koppen steeg, gedurende deze tijd, tot achthonderd voor één jaar. Tijdens de Februarirevo-

(B) Paul Domet (1873) – *Histoire de la forêt de Fontainebleau* (p. 184-185)

In the old days the vipers were plenty in Fontainebleau and the accident frequent. Under the reign of the first emperor doctor Paulet, the castles physician, came up with a plan to exterminate them and he offered a reward for every head that was brought to him. Since then his work, which was funded by yearly advance payments from the castle, was continued by his successor, doctor Bardout.

One adder was worth a premium of 30 centimes. We found the bills 1841, 1842, 1843, and the average of the heads that were brought during that period, rose to eight hundred in one year. During the February revolution the City replaced the old Civil lists and a decision of the Town Council of Fontainebleau dated July 5, 1848 awarded

Afbeelding 2: : Edmond Pelletier in actie. Links: De Adderdoder wacht op het juiste moment om de wervels (wervelkolom) te breken van het smerige beest. Rechts: Verrast bij de uitgang van zijn hol, wordt het dier gewurgd door de stok van de Adderdoder.

Figure 2: Edmond Pelletier in action. On the left (translated): The Viper killer waits for the right moment to breaks the spine of this foul creature. On the right (translated): Surprised when leaving its den, the animal is strangled by the stick of the Viper Killer (Coll. R.J.C. Bronckers).

lutie verving de stad de oude Civiele lijsten, en een beslissing van de Gemeenteraad van Fontainebleau, d.d. 5 juli 1848, kende aan deze uitgaven een krediet toe van 150 franc, een beslissing die sindsdien elk jaar verlengd werd. Het krediet bedroeg snel daarna 250 franc. Voor elke adder werd 25 centimes betaald; voor de jongen, nog in de buik van hun moeder, 10 centimes. Het totale bedrag werd zelden verbruikt. In 1853 betaalt het ambtenarenapparaat van de Keizerlijke civiele lijstbewakers 50 cent per kop van deze ontzagwekkende dieren. De jaarlijkse uitgaven stegen, gemiddeld, tot driehonderdvijftig franc, en het aantal adders, gecontroleerd zowel door de boswachters als door de stad, tot ongeveer vijftienhonderd.

De laatstovergebleven enkeling, op dit moment, om dit zo buitengewoon nuttige werk voort te zetten, is een man van de streek,

these expenditures a credit of 150 Francs, a decision that was extended every year ever since. The credit was soon raised to 250 Francs. Twenty-five centimes was paid for every adder, and 10 centimes for every young still in the mother's womb. The total credit was hardly ever used. In 1853 the civil service of the Emperor paid 50 cents for every head of these impressive creatures. The yearly expenditures rose on average to 350 Francs and the number of vipers, as checked by both the forest keeper as the City to approximately Fifteen hundred.

The last remaining man, at this moment, to continue this exceptionally useful work is a local man, mister Barage. He turned the hunt for vipers into a true business, singlehandedly he consumes nearly all the credit set by the City Council. Additionally he sells a large number of these animals to pharmacists who use the body fat for a

de heer Barage. Hij heeft van de jacht op de adder een echte onderneming gemaakt; hij verslindt, helemaal in zijn eentje, nage-noeg al het krediet dat akkoord bevonden is door de Gemeenteraad. Hij verkoopt bovendien een groot aantal van deze reptielen ofwel aan apothekers, die van het vet een therapeutische balsem maken, ofwel aan nieuwsgierigen, die ze levend meenemen. Hij is bekend onder de naam *Tueur de vipères*. Dankzij deze maatregelen, is het bos van Fontainebleau nu het meest beboste land van Frankrijk waar we de minste adders tegenkomen. Maar zie hoe een slechte reputatie moeilijk verdwijnt: zelfs vandaag de dag, zijn duizenden mensen ervan overtuigd dat ze een ernstig risico lopen, als ze een stap buiten onze uitgestrekte paden zetten.

(T) *Le Petit Journal*, 25 januari 1865 (p.1)

De jacht op adders!

***

Vorig jaar, werden met lange stokken 160.000¹ adders gedood in Fontainebleau.

***

(T) *Le Journal illustré*, 8 oktober 1876 (p. 322)
Kroniek van de week

De adders zijn snoesjes vergeleken met de wilde Afrikanen, maar toch voert Heizler in Fontainebleau een meedogenloze jacht op hen uit. Een goede vent, deze Heizler, die de volgende dag onze vriend Claverie² ontmoette, midden in het bos bij de rotsen van Saint-Germain, te velde trekkend

1 Dit aantal lijkt op zijn zachts gezegd enigszins overdreven, men moet zich er rekenschap van geven dat de journalistiek in die periode vaak niet op feitelijke waarheden gebaseerd was maar eerder een sensatiezuchtig karakter had.

2 Claverie leverde een begeleidende illustratie van de jacht op adders (zie Afbeelding 1). De hier afgebeelde werkwijze wijkt af van de praktijken die Heizler toepaste zoals beschreven in dit artikel.

therapeutic ailment, or to anyone interested who take the animals alive. He is known under the name *Tueur de vipères*. Thanks to these measures the woods of Fontainebleau is now the forest in France with the least number of vipers. But note how a bad reputation holds; even today thousands of people still firmly believe they are taking a big risk when they step of one of our extensive paths.

(M) *Le Petit Journal*, January 25, 1865 (p.1)

The hunt for vipers!

***

Last year, using long sticks, a total of 160.00 vipers were killed in Fontainebleau.

***

(M) *Le Journal illustré*, October 8, 1876 (p. 322)

Chronicle of the week

The vipers are darlings in comparison to the wild Africans yet Heizler hunts them mercilessly in Fontainebleau. A good guy this Heizler who met with our friend Claverie the next day, in the middle of the forest near the rocks of Saint-Germain, hunting for the reptiles. Armed with a pair of tongs and a fork he glides through the bushes and when he spots a viper,.. .Crack! It is caught, strangled and beheaded in less time than it takes to describe this. Heizler, naturalist as well as hunter noticed that the vipers at the bottom of the rocks are reddish and those at the top greyish with black rings.

Please allow me to remarks on this because, as I used to hunt the viper myself, that according to my esteemed colleague herpetologist, this may be because it is actually two different species: one the *Feliade*, whose head is covered with large scales, the other one the *Aspic* that has a small scale with six edges on the front.

tegen de reptielen. Gewapend met een tang en een kleine vork, glijdt hij door het struikgewas, en als een adder in het zicht verschijnt,...krak! wordt hij gevangen, gewurgd, onthoofd, in minder tijd dan het duurt om het te beschrijven. Heizler, natuuronderzoeker en eveneens jager, merkte op dat de adders onderaan de rotsen roodachtig zijn, en die aan de top grijsachtig met zwarte ringen.

Sta mij toe om naar aanleiding hiervan te constateren - omdat ik eertijds ook joeg op de adder - dat het, volgens mijn bewaarde vakgenoot in de herpetologie, in dit geval kan gaan om twee verschillende soorten: de een de *Feliade*, wiens kop bedekt is met grote schubben, de andere de *Aspic*, die aan de voorkant een kleine schub met zes hoeken heeft.

De kleur van de adders varieert bovendien aanzienlijk, al naar gelang de locatie, evenals hun gif dat veel milder is in de lente dan in de herfst.

De jacht op deze gevaarlijke reptielen is echter nog steeds vol van emoties, en ik begrijp heel goed dat Heizler het uitoefent: vanwege de aantrekkelijkheid ervan en vanwege zijn filantropie, en door de 25 centimes per kop en de jaarlijkse premie van 50 franc die het stadhuis toekent aan de meest gelukkigste en meest onverschrokken jager.

Het is niet alleen maar vandaag de dag, bovendien, dat de heldendaden van Heizler bekend zijn. De ex-keizerin, op een dag aanwezig in Fontainebleau, wilde haar dankbaarheid betuigen aan de reptielendoder die het bos van zijn verschrikkelijke gastheren ontdeed, en gaf hem via een tussenpersoon honderd franc. Maar deze, zonder enige scrupule, hield voor deze opdracht maar liefst driekwart van het bedrag, en deze dappere Heizler heeft, zo leerde hij later, nooit meer de kans gehad om als eerlijke dienaar zoveel aan het uiteinde van zijn tang te hebben...

Roger Aristide

The colour of the vipers also varies considerably, depending on the locality as does their poison which is much milder in the spring than in the autumn.

The hunt for these dangerous reptiles is however still full of emotions and I can thoroughly understand Heizler practicing it: because of its appeal and his philanthropy and because of the 25 centimes per head and the yearly bonus of 50 Francs awarded by the City Council to the most successful and bravest hunter.

But it is not only today that the bravery of Heizler is known. The former empress when visiting Fontainebleau wanted to show her gratitude to the reptile killer who cleared the woods of these terrible animals, and, through the hands of a middle man, gave him 100 Francs. But this man, without any scruples, kept three-quarters of the sum for himself, and our brave Heizler, as he learned later, never ever as an honest servant, had the chance to catch that much money at the end of his tongs.

Roger Aristide

**(M) Lectures pour Tous, July, 1901
(p. 946-947)**

Useful hunters of a dreadly prey – The destruction of Vipers

An old viper hunter of the woods of Fontainebleau who is no longer dexterous enough to catch the snakes using the normal tools, now uses the following method. Because the viper loves small rodents like the woods-mouse, he ties one end of a string to one of the legs of these small animals and the other end to a branch. The viper notices the prey it is offered, crawls closer fascinated by the mouse that, filled with respect, stays motionless; her triangular head moves backwards, she throws herself at the rodent and bites. After a few seconds it dies; the viper slowly devours it at one swallow because of the enormous elasticity of the alimentary canal, and falls in

(T) Lectures pour Tous, juli 1901 (p. 946-947)

Nuttige jagers van een afschuwelijke prooi - De destructie van adders
Een oude adderjager van het bos van Fontainebleau, die niet meer behendig genoeg is om de slangen te overmeesteren met behulp van de gewone middelen, gaat op volgende wijze te werk. Omdat de adder dol is op kleine knaagdieren in het terrein, de bosmuis bijvoorbeeld, bindt hij aan een pootje van een van deze kleine dieren een draad vast die hij bevestigt aan een tak. Een adder merkt de prooi op die haar aangeboden wordt, zij komt al kruipend naderbij, gefascineerd door de bosmuis die, gevuld is met ontzag, roerloos blijft; haar driehoekige kop beweegt naar achteren, ze werpt zich op het knaagdier en bijt. Na een paar seconden sterft het; de adder slikt hem dan langzaam in één hap door, dankzij de enorme rekbaarheid van het spijsverteringskanaal, en ze valt in een soort van slaap. Op dat moment, komt de oude jager, die zich achter een groepje bomen heeft verstopt tevoorschijn, en doodt de slang.

(K) La Brie, 29 maart 1913 (p. 1-2)

Seine-et-Marne
De destructie van adders

Hier het aantal uitgeroeide adders in 1912 dat wij genoteerd hebben in de kantoren van de Prefectuur, in het register waarin het overzicht is opgemaakt, om de machtiging uit te reiken voor premies aan rechthebbenden van elke gemeente.
Onze lezers weten, inderdaad, dat krachtens een prefectoraal besluit d.d. 20 december 1910, een premie van 35 centimes wordt toegekend voor elke gedode adder. Het aantal gedode adders is sterk toegenomen. Destijds, in 1909, stonden er op de rekening immers 8.774 liquidaties, 12.326 in 1910, en slechts 7.845 in 1911, het jaar dat net is verstreken laat de volgende cijfers zien:

Afbeelding 3: Een handvol slangen. Een typische houding voor Edmond Pelletier op prentbriefkaarten (Coll. R.J.C. Bronckers).

Figure 3: The hands full of snakes, a typical pose for Edmond Pelletier on post cards (Coll. R.J.C. Bronckers).

some sort of sleep. In this moment the old hunter who was hidden behind some trees, appears and kills the snake.

(N) La Brie, March 29, 1913 (p. 1-2)

Seine-et-Marne
The destruction of Vipers

Here is the number of eradicated vipers in 1912 that we registered in the offices of the Prefecture, in the registry that holds the overview that is used to authorize the payments of the premiums to the rightful claimants of every municipality.
Our readers know indeed that, according to a prefectural decision dated December

Arrondissement van Fontainebleau: (51 gemeenten) 900 verdelgers, 18.457 adders gedood.

Arrondissement van Melun: (8 gemeenten) 109 verdelgers, 1.975 adders gedood.

Arrondissement van Provins: (3 gemeenten) 13 verdelgers, 30 adders gedood.

Dat wil zeggen een totaal van 20.462 gedode adders, in 62 gemeenten, door 1.022 verdelgers.

Het bedrag van de premies verleend in 1909 was, 3.070,90 franc, in 1910, voor 4.314,10 franc, in 1911, voor 2.745,75 franc.

In 1912, steeg het tot 7.161,70 franc, onverdeeld als volgt: 6.459,75 franc voor het arrondissement van Fontainebleau, 691,25 franc wat betreft Melun en 10,50 franc wat betreft Provins.

Adderjagers

In het bos van Fontainebleau waren in de 19e en 18e eeuw verscheidene adderjagers actief. Twee daarvan, afkomstig uit dorpen gesitueerd aan de rand van het bos, zullen kort de revue passeren.

Frédéric Cassé

In het charmante dorpje Barbizon met zijn vele bezienswaardigheden, leefde ooit de adderjager Frédéric Cassé. Op 30 augustus 1903 verscheen een artikel over hem in het tijdschrift *L'actualité*. Hij werd geïnterviewd door een vrouw en het volgende gesprek ontvouwde zich tussen deze twee totaal verschillende 'werelden':

- Ik ben zeventig jaar; en, sinds mijn kindertijd, jaag ik op de adder: hoeveel ik er gevangen heb? Ik weet het niet... duizenden en duizenden. Ik heb, overigens, grote hoeveelheden gebracht naar het museum en de school van Alfort, en kreeg voor elke adder vijf franc betaald. Dus, als ik er een zie, verspil ik geen tijd: ik loop naar hem toe, ik til mijn hand op, die omsluit vervolgens de adder, en ik hou hem klemvast; ik doe hem in mijn zak en...op naar de volgende.

20, 1910, a premium of 35 centimes is rewarded for every killed viper.

The number of killed vipers has risen strongly. At that time, in 1909, 8.774 liquidations were listed on the bill, 12.326 in 1910, and only 7.845 in 1911. The year that has recently passed shows the following figures:

Arrondissement of Fontainebleau: (51 municipalities) 900 exterminators, 18.457 vipers killed.

Arrondissement of Melun: (8 municipalities) 109 exterminators, 1.975 vipers killed.

Arrondissement of Provins: (3 municipalities) 13 exterminators, 30 vipers killed.

That means a total of 20.462 killed vipers, in 62 municipalities, by 1.022 exterminators. The amount of premiums rewarded in 1909 was 3.070,90 franc, in 1910 4.314,10 franc, in 1911 2.745,75 franc.

In 1912 it rose to 7.161,70 franc, divided as follows: 6.459,75 Francs for the arrondissement of Fontainebleau, 691,25 Franc for Melun and 10,50 franc for Provins.

Viper hunters

In the 19th and 18th century several viper hunters were active in the woods of Fontainebleau. Two of them from villages situated at the edge of the forest will be briefly discussed here.

Frédéric Cassé

In the charming village of Barbizon with its many objects of interest once lived the viper hunter Frédéric Cassé. On August 30, 1903 an article on him appeared in *L'actualité* magazine. He was interviewed by a woman and the following conversation developed between these two totally different 'worlds':

- I am now seventy years of age and ever since I was a child I have been hunting for vipers. How many have I caught? I don't know.... thousands and thousands. I have brought many to the museum and the Alfort school and received five Francs for every viper. So, whenever I see one, I don't waste any time. I go towards it, raise my hand and grab it and hold it tightly; I put it in my bag and... on to the next.

- Maar de beten?
- Het schijnt, de geleerden beweren dat althans, dat de beet van een adder fataal is; aanschouw, hier is een zeer levendige adder...
- Verder, alstublieft.
- Het gif is vervat in de twee hoektanden, die een schoen gemakkelijk doorboren; let goed op, ik ga me laten bijten...
- Maar nee...
- Wees niet ongerust: een keer meer, een keer minder!...
- Maar hoe behandelt u uzelf?
- Ik knijp in het gebeten gedeelte, ik zuig het uit, daarna wrijf ik het in met zand.
- Ik dank u voor dit redmiddel, en bij gelegenheid...
- Laat u niet misleiden, want het lijkt erop dat ik gevaccineerd ben door hun gif; dame. Ik ben meer dan tweeduizend keer gebeten: de eerste keer in 1846, toen was ik twaalf. U begrijpt dat ik niet van plan was terug naar huis te keren om de berisping van mijn vader aan te horen. Vervolgens ben ik mijn wond gaan uitzuigen, en sindsdien ben ik een man van het bos. Mijn woning, zoals u kunt zien, is een auto, waarvan een kant gereserveerd is voor mijn beesten en de andere als bed voor ondergetekende; als u daar zin in heeft, aarzel dan niet: mijn kussen is heel zacht.
- Door de veren?
- Nee: het is gemaakt van afgeworpen slangenhuiden en het haar van mijn baard. Zoals u ziet, ik ben bijna een wilde, op dit punt hetzelfde. Wanneer ik een goede palingstoofpot wil eten, vervang ik de palingen door adders. Als u wilt kunt u mij dan het genoegen om met mij te dineren...
- Ik loop weer verder!...

Edmond Pelletier

Deze adderjager, afkomstig uit Recloses, kennen we vooral van zijn verschijning op verschillende series van prentbriefkaarten die aan het begin van de 20^e eeuw in omloop waren. De interesse voor prentbriefkaarten, uitgegeven in Fontainebleau, bereikte toen haar hoogtepunt. Die kaarten representeer-

- But the bites?
- It seems, or at least scholars say so, that the bite of a viper is fatal. Well, behold, here is one very lively viper....
- Please go on.
- The poison is contained in two fangs that can easily penetrate a shoe; watch closely, I will let myself be bitten
- But no.....
- Don't be afraid; one time more, one timeless!...
- But how do you treat yourself?
- I pinch myself hard where I was bitten, suck out the poison and then rub it with sand.
- I Thank u for this means of rescue, and on occasion...
- Don't let yourself be misled because it appears I have been vaccinated by their poison, lady. I have been bitten more than two-thousand times: the first time was in 1846, when I was twelve. You will understand that I had no intention of returning home to listen to my father's reprimand. I went on the suck out the wound and I have been a man of the forest ever since. My home as you can see is a car, of which one side is reserved for my animals and the other side the bed for yours truly; if you feel like it, please don't hesitate, my pillow is quit soft.
- Because of the feathers?
- No: it is made of shed snake skins and the hairs of my beard. As you can see, I am almost like a bush man in this we are alike. Whenever I want to eat a good eel stew I replace the eel with viper. If you want please allow me the pleasure of having dinner with me....
- I must go on!...

Edmond Pelletier

This viper hunter from Recloses, we know especially from his appearance on several series of post cards that circulated in the beginning of the 20th century. The interest in these post cards, published in Fontainebleau, peaked in that period. The cards represented the famousness of the woods. On

den onder meer deze beroemdheid van het bos. Op één van deze series van omstreeks 1910 vinden we de volgende tekst met informatie die standaard werd afgedrukt: *Sedert 10 jaar, vernietigt Edmond Pelletier ongeveer 900 adders per jaar (935 in 1908). Tijdens het achtervolgen van de adders, slaagt Edmond Pelletier erin om langzamerhand enkele mooie exemplaren te temmen, zodat hij nu op zeer goede voet met deze gevaarlijke reptielen leeft.*

Bidon & Bidon (1989) doen een poging om iets meer licht te werpen op het leven van deze adderjager, ondanks de schaarse informatie die ze tot hun beschikking hebben. Zo leren we ondermeer dat Edmond Pelletier een succesvol jager was die de adders levend bij hem thuis op voorraad had. Hij bewaarde ze in klein houten kistjes om ze in te vervoeren naar het Instituut Pasteur in Parijs, dat hem een goede prijs bood, wanneer er voldoende geogst waren. Professor Lépine herinnerde zich nog steeds dat op een dag in de metro één van de kistjes open stond. Dit leidde tot kreten van ontzetting onder de reizigers.

Een prentbriefkaart uit de jaren 20 (zie Afbeelding 2) vertelt ons dat Pelletier in 30 jaar tijd 16 keer werd gebeten tijdens het uitvoeren van zijn gevaarlijke beroep. Op een dag beet een adder hem in zijn gezicht en was er het serum van *l'Hôtel de la Renaissance* voor nodig om de 'wilde man' te redden. Zijn demonstraties met 'getemde' adders deden de kinderen in het dorp huiveren en zijn nabijheid zorgde voor nog meer ongeruste bewoners.

Een hele serie prentbriefkaarten, uitgegeven door *La vie au patronage*, schilderen de liefdevolle relaties³ van deze inwoner van Recloses met zijn adders af. Edmond Pel-

one of these series from around 1910 we find the following text with information that was printed routinely:

Since 10 years Edmond Pelletier kills around 900 vipers every year (935 in 1908). During his many chases of the vipers Edmond Pelletier slowly succeeds to tame a few very nice individuals so that he now has a very good relationship with these dangerous reptiles.

Bidon & Bidon (1989) try to shed more light on the life of this viper hunter despite the very little information that is available. One of the things they learn is that Edmond Pelletier was a successful hunter who stored the vipers alive in his home. He kept them in small wooden boxes for transport to the Institute Pasteur in Paris that offered him a good price when he had harvested enough. Professor Lépine remembered that one day in the metro one of the boxes was open. This caused outcries of horror among the travelers.

A post card from twenties (see Figure 2) tells us that Pelletier was bitten 16 times over a period of 30 years while practicing his dangerous profession. One day a viper bit him in the face and serum from *l'Hôtel de la Renaissance* was needed to save the 'wild man'. His demonstrations with 'tamed' vipers scared the children in the village and his presence caused even more worried villagers.

A whole series of post cards, printed by *La vie au patronage*, paints the loving relationships¹ of this inhabitant of Recloses with his vipers. Edmond Pelletier loved to be photographed by tourists, snakes around his neck. The tourists fought each other to obtain post cards with his picture. In the beginning of the cinema he agreed to play small non-talking roles as a snake charmer

3 Hier is sprake van een discrepantie, want de omgang van Edmond Pelletier met adders was niet altijd vriendelijk (zie Afbeelding 3). Een en ander was afhankelijk van het doel dat de uitgever van de prentbriefkaarten voor ogen had.

1 This not really in line with the truth because Edmond Pelletier was not always that friendly with his vipers (see Figure 3). It very much depended on what the publisher of the post cards had in mind.

letier liet zich graag fotograferen door toeristen, de slangen om zijn nek. De toeristen bevochten elkaar om prentbriefkaarten met zijn beeltenis te bemachtigen. Aan het begin van de cinema stemde hij toe om kleine stomme filmrollen als slangenbezweerder te spelen in films die zeer succesvol waren. In 1981 reproduceerde de krant *Le Figaro* in 600.000 exemplaren het gelaat van Edmond Pelletier, een en al snor, en omgeven door zijn gevaarlijke adders.

Literatuur

Bidon, C. & Bidon, E. (1989) – Recloses – Quand la carte postale sert de bande dessinée: Un petite village d’Ile-de-France dans les années 1900. *Notre Département la Seine-et-Marne* N° 8: 4-9.

in films that were very successful. In 1981 the newspaper *Le Figaro* in 600.000 copies printed the face Edmond Pelletier, all moustache and surrounded by his dangerous vipers.

Literature

Bidon, C. & Bidon, E. (1989) – Recloses – Quand la carte postale sert de bande dessinée: Un petite village d’Ile-de-France dans les années 1900. *Notre Département la Seine-et-Marne* N° 8: 4-9.

